

- BRIEF ZESENTWINTIG -

Montfoort, 11 september 1936

Beste vriend Jonker,

Ik zet me om weer naar gewoonte u te komen gelukwensen met de 13e september. Het valt dit jaar op zondag, zodoende kan ik u zelfs schriftelijk die dag niet bereiken. Maar in elk geval, dit schrijven zal u dan zaterdag of maandag bereiken, wat op hetzelfde neerkomt, want verjaardagen zijn meer geschikte aanleidingen om weer eens wat contact te verkrijgen, dan wel ingestelde gedenkdagen.

Nu, wanneer een mens in Christus is overgezet, dan kan het lijden om elkander geluk te wensen. Hier wordt alles zo omgekeerd. Hier moet ik jongelui die in het huwelijk treden, condoleren met hun ongeluk dat ze huwen buiten de Heere; ouders condoleren als ze me met blijdschap berichten de geboorte van een welgeschapen zoon of dochter; condoleren, omdat ze met droefheid moesten

vermelden de geboorte van een doodgeboren, naar de ziel wanstaltig geboren zoon of dochter; mensen condoleren op hun verjaardag, omdat ze hun kostelijke tijd verliezen en onverzoend doorreizen naar de grote dag der rekenschap.

En gelukwensen onder alle omstandigheden van het leven en sterven; gelukwensen omdat alles meeloopt, gelukwensen bij geboorte, bij huwelijk, gelukwensen op begrafenissen, als de man z'n vrouw en de vrouw de man, als ouders staan bij 't sterfbed hunner kinderen. Wel, wat een geluk, een welgelukzaligheid voor de mens die de Heere vreest, dat de snoeren hem gevallen zijn in liefelijke plaats, dat niets hem scheiden kan van de liefde van Christus, dat alle dingen hem zo meelopen ten goede, dat hij met alle verkeerd doen op die weg niets meer bederven kan, dat de Heere noch duivel, noch wereld, noch kerk die eer geeft iets te kunnen bederven, want dat in alles Zijn raad maar vervuld wordt.

Wel, hier is van alle kanten reden om aan te heffen, gezangen, die het harte treffen; aan te heffen:

Ik loof den Heer', mijn God;
Mijn zang klimm' op naar 't hemelhof;
Mijn mond zing' eeuwig tot Zijn lof,
Om mijn gelukkig lot.

Zij het u en uw vrouw en kinderen gegeven wezenlijk een zondag, een sabbat te beleven, om hier maar in die rust in te gaan, die overblijft voor Gods volk. De rust van dat eeuwig besluit des Vaders, het volkomen volbrachte werk des Zoons, het alles toepassende werk des Heiligen Geestes, zodat er niets overblijft als maar achteraan te komen. Onmogelijk zalig worden van eigen zijde, moeilijk en bezwaarlijk zalig worden vanwege de bestrijding van duivel, wereld en vlees, doch gemakkelijk, vanzelf, eenvoudig zalig worden van de zijde Gods.

En wat zullen we verder zeggen tot, tegen, als antwoord op al die dingen, die tegen schijnen? Dit ene: 'Zo God voor ons is, wie of

wat zal dan tegen ons zijn?’

Druk is onze correspondentie de laatste tijd niet geweest. Met genoeg heb ik uw laatste brieven ontvangen en heel de correspondentie zou misschien de hangende zaken niet eens zo gemakkelijk verhelderen.

Mijn verjaardag nadert en u heeft misschien niet veel lust en ook geen gelegenheid om de 13e oktober tegenwoordig te zijn. Zo dachten we aan zondag 11 oktober. Misschien zou u tezamen met uw vrouw van zaterdag tot maandag kunnen komen, dan is er meer tijd om wat met elkaar te redeneren.

Ja, ik heb het uit prediken gaan de laatste tijd weer opgenomen. Het zou ook te breed worden om daar veel van te zeggen. De laatste jaren heb ik veel met reumatiek en bronchitis getobd en was veel bezet met consultantswerk, nog daargelaten de innerlijke bezwaren. Doch van alle kanten is er ruimte gemaakt, en met veel genoeg mag ik tot heden m'n reizen maken.

En hoe gaat het u met elkander? En uw zoon met zijn vrouw? Wij maken het allen goed. Allerlei wederwaardigheden, van allerlei aard, zoet en zuur. Mijn vrouw maakt het aardig wel. Een groot gezin geeft veel arbeid en 't oude spreekwoord zegt niet tevergeefs: 'Kleine kinderen kleine zorgen, grote kinderen grote zorgen.' Er gebeurt vaak zoveel op een dag, in een week, dat boekdelen waren te vullen met van alles en allerlei. Ik verwonder er mij wel eens over, wanneer mijn vrouw eens naar Friesland, naar haar familie is, zij gaarne dag na dag schriftelijk op de hoogte wil blijven van huis en ik haar elke dag schrijf, hoeveel er elke dag gebeurt, dan zijn per dag soms vier blaadjes niet voldoende.

Maar vriend Jonker, ik eindig in de hoop, dat het eindelijk eens mag gelukken elkaar te ontmoeten.

De hartelijke groeten aan u tezamen.

Uw dienstwillige vriend, ds. J.H. Koster

- BRIEF ZEVENENTWINTIG -

Montfoort, 13 januari 1937

Beste vriend Jonker,

Ja, nu bent u toch nog de eerste, al bent u ver over tijd. U heeft het toch van ons gewonnen. Ik vermoedde al dat er het een of ander aan schortte. Trouwens, zoals het bij u was, zo was het bij ons. Zwaar verkouden, griep en ikzelf bronchitis op het randje van longontsteking. 30 december te bed en einde verleden week voor het eerst eraf. Nu loop ik weer wat in huis om; knap wel goed op, al ben ik nog slapjes. We hopen althans 24 januari weer voor het eerst eenmaal te kunnen optreden.

Dank intussen voor uw schrijven, waarmee ik een volkomen instemming gevoelde. Men zegt: '1937 is weer begonnen.' Doch ik geloof wel, dat we met onze tijdrekenkunde geheel in de war zijn. De Schrift kent alleen *maan*jaren, wij hebben er *zonne*jaren van gemaakt en rekenen voor en na Christus' komst, in plaats van na de schepping der wereld. En zo raakt alles in de war, als de mens de verandering en de verdorring en voorbijgang na Christus rekent, Die eeuwig de Zon is der Gerechtigheid, zonder verandering, noch schaduw van omkering. Die als die Zon slechts een eeuwigheid van genade en volkomenheid bedient, naar dat heilig, oneindig, hoge welbehagen Gods in het vervullen van Zijn raad.

En dit te leren: in dit heden, die eeuwige rust elke dag in te gaan. O mijn ziel, wat buigt ge u neder enzovoort. Och, als we nu de verandering naar 't beginsel der verandering rekenen naar de maan, dan hebben we geen 1937, maar... ja, dit weet ik niet, doch in elk geval, dan zijn we al veel verder dan we vermoeden. 'In 1973 zijn we er niet meer.' Dat zeg ik u niet na. In een zekere tijd van zielenworsteling en Goddelijke onderwijzing in geloofsbeproeving kwamen deze twee waarheden eens voor: 'Indien Ik wil dat hij blijft totdat Ik kom, wat gaat het u aan?' En: 'Hem was een Goddelijke openbaring gedaan door den Heiligen Geest, dat hij den dood niet zien zou, eer hij den Christus des Heeren zou zien.' En dit alles in

verband met hetgeen u in uw voorlaatste schrijven opmerkt aangaande een uitdrukking in het gebed, 11 oktober jongstleden na de predikatie. En dan zeg ik van harte: ja, ik geloof, dat de waarheid leert, dat er nog heerlijke verwachtingen te koesteren zijn, omdat er honderden onvervulde beloften in het Evangelie zijn aangaande Christus' Koninkrijk op aarde, en in verband daarmee voor de Kerk. Doch op zulk een wonderbare wijze, gelijk al Gods wegen wonderbaar zijn, waarop inzonderheid die waarheid ziet: 'Hetgeen het oog niet heeft gezien' enzovoort. En dan mogen wij allen, inzonderheid de leraars, Hebreeën 6 wel ter harte nemen, dat we van voren af aan beginnen moeten. Of ook beter, dat we moeten voortvaren, omdat het Evangelie nog heel wat anders inheeft dan die eerste beginselen van het fundament der bekering en het geloof in Christus. In de kennis en beoefening van die zaken stond de pinksterkerk, maar die heilgeheimen worden in later tijden zelfs door een Augustinus of Calvijn niet meer aangevoerd, ja, eerder weersproken. Doch zalig is hij, die hoort en bewaart de woorden dezer profetie, want de tijd is nabij. En daarin liggen nu juist bij de persoonlijke afgezakte gang van het geestelijke leven van persoon en kerk zulke volle, torenhoge borsten van vertroosting.

Op mijn ziekbed had ik veel lering uit Psalm 73, inzonderheid uit deze woorden: 'Gij zult mij leiden door Uw raad; en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen.' De Kerk, staande naar de volmaaktheid, om te grijpen datgene, waartoe ze van Christus Jezus ook gegrepen is, vindt zich in de diepste onvolmaaktheid. En nu door 't geloof, hoe ook aan Gods wet slechts in delen gelijkvormig, niet in trappen, vindt zich volmaakt gerechtvaardigd in Christus.

Volmaakt ten tweede in een beginsel der heiligmaking, naar het volkomen *willen* en najagen van de volmaaktheid.

Doch nu ten derde, bij alle ellende in het gericht hoe ver ze van de volmaaktheid af is, leert ze zien, hoe Christus naar de bedeling der eeuwen Gods verbond niet bedient in de volmaaktheid der wet, maar van het welbehagen of de raad des Vaders der genade van het verbond der genade. En in die raad is alles besloten: duivel,

zonde, wereld, ellende, verdrukking enzovoort, waarin elk ogenblik en volkomen de Zoon de Vaders dient. Wij zitten altijd maar verward in *onze* godsdienst, in plaats van op en over te gaan in die godsdienst van God de Zoon, in Wie de Vader Zijn welbehagen heeft. En in de uitwerking van die raad van almacht, wijsheid, trouw, heiligheid, van al Gods deugden dient alles God, omdat de Zoon daarin de Vader dient en verheerlijkt. En is het daarin niet volkomen? Dient nu de Zoon niet de Vader in alles van en in mij? Nu is naar de schijn vaak alles van z'n plaats en toch op z'n plaats. Alles volmaakt, van binnen en van buiten. Elk haartje op m'n hoofd, elk stofje aan m'n lichaam, elk ogenblik en overal; m'n zonde, ellende, duisternis, gebrek, verafheid, enzovoort, door Christus bediend. Nu is m'n zonde een gerechtvaardigde zonde, m'n vlees een heilig vlees, de duivel een godsdienstige volmaakt God dienende duivel. Nu, naar die raad kan geen heilig God de zonde doen. Dat vuile werk doet alleen de mens en kan alleen de mens doen. Ja, nu is Gods volk in die pijnlijke, bittere noodzakelijkheid dat vuile werk te moeten uitvoeren. Gods raad te moeten dienen en uitdienen. Ja, nu wordt ze gewillig gemaakt om onwillig zalig te worden. Wat toch een troost. Gevaarlijk voor het vrome vlees, dat hier schrikkelijk antinomianisme meent te vinden, maar zoete, rijke troost voor de ziel, voor wie de zonde de dood geworden is en die begeert ontbonden te worden om met Christus te zijn. Gij zult mij leiden door Uw raad, als ik die raad heb uitgediend en mij in Christus' getrouwe dienst heb leren verheugen.

Dan ten vierde, zult Gij mij in de heerlijkheid opnemen. In die heerlijkheid, waarin Gods raad vervuld wordt zonder zonde, zonder lijden. Wat moet de Kerk veel aan haar vruchten sterven als grond van aangenaamheid bij God, om tevreden te zijn met die heerlijke Eeuwige, de Vader dienende en Zijn volk bedienende Hogepriester.

Mijn ziel, hoe treurt ge dus verslagen?

Wat zijt g' onrustig in uw lot?

Berust in 's HEEREN *welbehagen*;
Hij doet welhaast uw heilzon dagen.
Uw hoop herleev', naar Zijn *gebod*;
Mijn Redder is mijn God.

En dan wordt de ziel wel eens gewaar, dat er binnen in 't hart een vrede is, een blijdschap, die telkens opkomt in de beproevingen en daar telkens het einde is, een blijdschap in Christus en door Hem in God.

Ziehier een enkel woordje. Moge het u goeddoen, gelijk uw brief 't mij deed. De hartelijke groeten aan u tezamen.

Uw toegenegen vriend, ds. J.H. Koster

- BRIEF ACHTENTWINTIG -

Montfoort, 13 september 1937

Beste vriend Jonker,

Vandaag 13 september en een brief om u geluk te wensen is nog niet eens geschreven. Ik wil best geloven dat u al wat ongeduldig bent geworden, vooral omdat ik zelfs na uw laatste noodkreet per briefkaart niets van me horen liet. En was het uw verjaardag niet, dan achtte ik het best mogelijk dat ik me nog langer in zwijgen hulde, en in een wolk van vergetelheid. O ja, plannen zijn er genoeg geweest, doch voortdurend wordt in alles geblazen en ik ben nog steeds niet verder, dan ik u in m'n laatste brief, meen ik, schreef, namelijk de les te leren van 'ik weet niet, ik weet niet, ik weet niet.' En zelfs weet ik niet van m'n 'ik weet niet.' Want wat ik doe, dat weet en ken ik niet, want hetgeen ik wil, dat doe ik niet, maar hetgeen ik haat, dat doe ik.

Brieven schrijven, prediken, werken, praten, reizen enzovoort, dat doe ik en ik haat het, en God volmaakt te dienen, dat wil ik en ik doe het niet. Nu, daar zit de moeilijkheid, een weetniet, een

doeniet, een deugniet, en toch doen, wat ik niet wil. Ik blijf maar liefst weggedoken in m'n eenzaamheid om met een zwakke ziel op God te wachten en bevind al het andere leeg, leeg. En nochtans in onderwerping aan Gods wet en raad, wil ik wat ik niet wil. Ik geloof dat, als er enig leven aan de ziel bediend wordt, die ziel haar brieven naar de hemel zendt, volgens het brievenboek der Psalmen.

De gemeenschap van de hemelse Bruidegom met de bruidskerk op aarde geschiedt per Goddelijke correspondentie in de besteldienst des Heiligen Geestes. En de Bijbel is het brievenboek van de Heere Jezus, waaruit de Heilige Geest Zijn brieven haalt en toepast in die vermanende, of waarschuwende, of lerende, of ontdekkende, of bestraffende, of vertroostende, of verheugende gemeenschap. Ontvangt de ziel zulk een briefje van de hemel, dan weet ze niet terug te antwoorden, doch dan is inzonderheid het boek der Psalmen, dat boek vol minnebrieven, om te gebruiken, om de verre Bruidegom een antwoordje terug te zenden.

Ik ondervind wel eens hoe er geen toestand is die niet in de Psalmen verklaard wordt, die niet in de Psalmen haar melodie en uitdrukking vindt. Zo riep m'n ziel voor maanden uit Psalm 102, daarna uit Psalm 113, daarna uit Psalm 69 en dat laatste is nog niet uitgeput. Laat mijn ziel leven en zij zal U loven, laat ze leven en zij zal U klagen, kermen, wenen, schreien, geloven, hopen, liefhebben.

Hebt u zich bezorgd gemaakt over geruchten van m'n ziekte? Och, dat we maar eens ziek waren. Niet naar die uitwendige mens, die verdorven wordt, maar naar de inwendige mens, die vernieuwd wordt van dag tot dag. Wat is het me wel eens een troost al dertig jaar en langer krank te liggen in dat geestelijk Bethesda of huis van eeuwige barmhartigheid; want wie worden er hier uit liefde en barmhartigheid harder behandeld dan juist degenen voor wie 't hart het zachtst is.

Wat heeft dat Goddelijk zachte, milde hart een vreemde, harde hand. Wie worden meer geplaagd dan erge zieken? Pijnlijke onderzoeken, smartelijke operaties, bittere geneesmiddelen, streng dieet en vasten, lange eenzaamheden en afzonderingen,

kwellende nachten, uitgestelde hopen; terwijl de gezonde van dat alles verschoond wordt, heeft juist de zieke, die zo rust zoekt, al dat pijnlijke te dragen.

O, wat een grote getrouwe Medicijnmeester is toch de Heere Jezus, en wat kan ik moeilijk goed-ziek zijn om onder dat alles maar enkel liefde, trouw en goedheid te geloven en te proeven van Hem.

Doch ik weet dat dit zo is. Heeft Hij niet Zelf onder Gods toorn het oneindige geleden, die Man van smarten en verzocht in krankheid. En wat zal de ziel dan antwoorden als ze vereerd en verwaardigd wordt met enige van die overblijfselen van Christus' lijden in Zijn lichaam, dat is Zijn Gemeente, opdat altijd, alzo ook nu, Christus zal groot gemaakt worden in mijn lichaam, hetzij door het leven, hetzij door de dood.

Maar ik keer weer tot mijn uitgangspunt terug: uw verjaardag. Wees met vrouw en kinderen van harte gelukgewenst met deze dag. In de Heere Jezus kan het een gelukwens lijden. Met zulke dagen is 't meeste schijn en vorm en gedachteloosheid...

U zult misschien nog een flauwe gedachte gehad hebben, dat we u tenminste ditmaal met een persoonlijk bezoek zouden verrassen. Gesproken is er genoeg over, doch van de daad is niet gekomen. Uitleg geven zal ik maar niet; elke uitleg lijkt toch voor een buitenstaander een zekere verontschuldiging.

Ja, ik heb de laatste tijd nogal eens in de buurt gepredikt: Delft, Rijswijk en al eens naar u uitgekeken. Doch Jonker zei: 'Geen dominee.' En dominee zei: 'Geen Jonker.' Of er nog gelegenheid komt in Den Haag weet ik niet. Met uw wensen daar niet te komen prediken, houd ik geen rekening. U bent me in die dingen, eerlijk gezegd, nog teveel een 'weter' en ik ben maar een weetniet. Ik ken aangaande prediking van 't Evangelie geen grenzen, geen Montfoort, Den Haag, binnenland of buitenland. Ik ken alleen de wereld, alle creaturen; laat ds. Paauwe vrij in Montfoort komen, hoe meer hoe liever. Overigens waren ook in deze weg plannen genoeg om u te bezoeken. Bij m'n laatste bezoek aan Delft was Johannes mee. Hij wilde met alle geweld naar Den Haag door; doch ik ried het af,

zeggende: 'Maar als meneer Jonker nu in Delft is en jij komt in Den Haag voor een gesloten deur, wat dan?'

Mijn verjaardag is ook weer in 't zicht. Heeft u lust om met uw vrouw eens een zondag over te komen, van harte dan welkom, als altijd, wat zou u zeggen van 10 of 17 oktober? Een dag in de week, of op m'n verjaardag is natuurlijk even goed. Voor 't ogenblik sluit ik; we wachten maar weer af, de dingen, die komen zullen.

Na hartelijke groeten van allen aan u tezamen.

Uw u toegenegen vriend, J.H. Koster

- BRIEF NEGENENTWINTIG -

Montfoort, 15 september 1941

Beste vriend Jonker,

Ik ben laatstleden zaterdag niet bij u op bezoek geweest om u bij de gelukwensen, die ge met uw 60ste verjaardag ontvangen zult hebben, ook schriftelijk de onze te voegen. Gaarne was ik op tijd geweest, doch een vrij ernstige, althans gevaarlijke ziekte van onze kleine Jan gaf zoveel rompslomp, dat er geen rustig uurtje overbleef. Intussen is het maandag geworden en het gevaar schijnt geweken. De kleine baas kreeg een gezwel achter het oor, dat geen gevaar opgeleverd zou hebben, ware het op een andere plaats geweest, doch nu dreigde het naar de hersenen door te breken. Zo was er dag en nacht onrust.

Ben ik dan al een paar dagen over tijd, ik weet dat m'n brief even hartelijk zal worden ontvangen. Wat zal ik zeggen bij het klimmen der jaren. De Kerk leert meer en meer vergenoegd te zijn met wat ze is en heeft, en naar geen verandering te streven. Want de omstandigheden maken niets uit, omdat de Kerk in God geborgen is, Die eeuwiglijk dezelfde Onveranderlijke is, zodat ze een beginsel van de eeuwige vreugde in 't hart ontvangt, doordat haar geloof *in*, haar hope *op* en haar liefde *tot* 't eeuwig Wezen is, en niet op

de vergankelijke dingen der wereld.

We hebben nog een ogenblik wat correspondentie gehad tijdens de ziekte van uw zoon, die een gunstige wending heeft genomen, althans naar 't zichtbare en naar uw vlees. Want de gunstige wending in een ziel neemt een zaak pas, als ze afhankelijk van dood en leven in en onder dit alles tot God zich wendt en in Hem haar einde en oplossing vindt.

En om nu een trouwhartig woordje met elkander te spreken, weet u, wat me een weinig verwonderd heeft, iets, waarover ik me veel verwonder in onze dagen, wanneer ik mensen ontmoet voor wie men nog wel enig krediet meent te kunnen hebben, dat al hun ontmoetingen en verlossingen opgelost en uitgemaakt schijnen te worden buiten de Heere Jezus. En nu goochelt u wel wat met de begrippen gemene en bijzondere genade, doch het onderwijs van onze oude vaders leerde ons naar Gods Woord, dat alles wat in de harten van Gods volk niet bewust uit de Heere Jezus bediend en verklaard wordt en zo in Hem eindigt, geen vrucht tot zaligheid afwerpt en dus als gemene genade erkend moet worden.

Is alles dan niet tot zaligheid in de Heere Jezus; is er enige weldaad aan de Kerk geschonken buiten het bewuste geloof in en tot verheerlijking van de Heere Jezus? Brieven zou ik kunnen schrijven, boeken hebben onze ouden erover geschreven, over wat Paulus zegt: 'Opdat ik Hem kenne, en de kracht Zijner opstanding en de gemeenschap Zijns lijdens, Zijn dood gelijkvormig wordende. Of ik enigszins moge komen tot de wederopstanding uit (zoals er eigenlijk staat en van de grootste betekenis is) de doden.' Zegt de apostel niet opnieuw: 'Maar uit Hem zijt gij in Christus Jezus, Die ons geworden is wijsheid van God, en rechtvaardigheid en heiligmaking en verlossing.' Is het middelpunt van het rechtvaardigend werk niet Christus, Jezus Christus de Heere? Christus de Heere, de gerechtigheid en sterkte van Zijn volk. En wat leert Gods volk een gepastheid, schoonheid, beminnelijkheid, heerlijkheid, gewilgheid, goedheid, bekwaamheid, noodzakelijkheid, onmisbaarheid, begeerlijkheid zien in Hem, in Zijn profetische, priesterlijke en

koninklijke bediening.

Wat liggen hier ruime velden en uitgestrekte dreven, naar die Roos van Saron, Die haar geuren verspreidt en haar welriekende liefde openbaart. Wat een kleuren, voortreffelijkheden, inwendig en uitwendig, wat een geestelijke studie om dat boek des Evangelies des Lams te bestuderen. Van Hem, aan Wie alles even rijk en begeerlijk is, aan Zijn dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid, aan Zijn menselijke en Goddelijke volmaaktheid, om stil te staan bij de wonderen Zijner ontleding, verberging, vernedering. Elk woordje, elke zucht, elke daad vol van profetische onderwijzing, priesterlijke genoegdoening, koninklijke waardigheid. Wat een allerkunstelijkst werk, wat een wonder van samenstrenging van dat drievoudig snoer van Zijn Middelaarsambt, van het werk van een Drie-enig God in alles wat de Heere Jezus is, van binnen en van buiten. Nog is Bethlehem, Gethsemané, Golgotha, Bethanië, Thabor, elk plaatsje, waar de schoonste en dierbaarste en grootste der mensenkinderen Zijn heilige zilveren voeten zo stil en zacht gezet heeft onder ons, nabij ons, in ons.

Helaas, wanneer bemerken wij het. De christelijke reisgezelschappen reizen naar Palestina en vinden dorre, verlaten plaatsen, maar de reizigers die naar 't hemelse Sion reizen, bezoeken de heilige plaatsen gratis, uit enkel genade in de Heilige Geest. Nee, de discipelen zijn ons geen streep voor geweest doordat ze lichamelijke tegenwoordigheid met de Heere Jezus kenden. Want nog wordt Christus geboren, nog leeft Hij in de staat der vernedering in ons midden, nog strijdt Hij, zweet bloed in Gethsemané, roept en lijdt en sterft op Golgotha, vaart ten hemel op de Olijfberg. Zo waar, levendig, krachtig, dat aan ieder, die het in de Geest bezoekt, als 't ware nog de bloeddruppelen van het kruis hoort lekken in de drie-urige duisternis, namelijk voor een ieder die gelooft.

Waar staat die kribbe, waar het kruis, waar is die hof van Jozef, waar de Olijfberg? In het Woord, het Evangelie. Daar staat het, daar groeit het, daar bloeit het, daar leeft het, in die hof der Liefste, voor wie daarheen afgaat in de Heilige Geest. Zeker, eeuwig is dit

alles levend in de eeuwige gedachtenis Gods, maar ook eeuwig leeft het en is het zo werkelijk en fris als ooit in de bediening des Heiligen Geestes door het Evangelie. Wat blijdschap in alles overtreffende heerlijkheid in Hem. Gevonden, wanneer de Heilige Geest daarvoor plaats maakt in de voortdurende ontdekking van 't geen de mens was, volmaakt om te volmaken in de staat der rechtheid en van 't geen hij geworden is in de staat der ellende. De eerste Adam geworden tot een levende ziel, de tweede Adam tot een levendmakende Geest.

Wel, wat wonderen als de Heilige Geest de Kerk doet opkomen uit de woestijn. Lieflijk leunende op haar Liefste en haar tot de Vader doorleidt, omdat Hij volkomen kan zaligmaken allen, die door Hem tot God gaan. Wordt daar een ziel niet heengeleid tot de geestelijke en onderwerpelijke kennis van die Christus, de van eeuwigheid Gezalfde door de Vader, Die de bruidskerk verkoos, van Wie de Middelaar ze kocht.

O wat een koop; gekocht in de stille eeuwigheid, de kerkhemel uit- en leeggekocht tot eer des Vaders en ten goede van de Kerk. Wat een krediet heeft de Eniggeborene bij de Vader; kopen, terwijl de betaling volgt vierduizend jaar later in de volheid des tijds. Wat een heerlijkheid! Het Woord is vlees geworden en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, de heerlijkheid van de Eniggeborene van de Vader, vol van genade en waarheid. Hier te vinden en teruggebracht te worden en neergelegd te worden tot en bij de eeuwige Oorsprong van alle goeds, de fontein van alle leven. Het harte Gods, de Vader in Zijn eeuwige liefde. Hier huishoudelijk tot de eerste Persoon in de Goddelijke Drie-eenheid te worden teruggebracht, te ontdekken, dat Hij in alles de Eerste is. Uit Wie alle dingen zijn. Hier te leren kennen hoe de Vader de Middelaar van eeuwigheid verzegeld heeft en alles Hem overgegeven; zodat de Heere Jezus van de Heilige Geest verklaart: 'Die zal Mij verheerlijken, want Hij zal het uit het Mijne nemen, en zal het u verkondigen. Alles wat de Vader heeft, is Mijne; daarom heb Ik u gezegd, dat Hij het uit het Mijne zal nemen en u verkondigen.'

En hier openen zich weer nieuwe horizonnen, nieuwe vergezichten. Zijn ze voor 't ogenblik wat aan het stamelen over de heerlijkheid van Christus in de openbaring van het verbond der genade, hier komt de heerlijkheid des Vaders of van het Wezen Gods naar voren. En we zouden kunnen beginnen om als een zuigeling de lof te bezingen van het Wezen, Dat Zichzelf openbaart om Zijn heerlijke deugden, die maar iets van Zijn Wezen uitdrukken, te doen schitteren.

Zijn deugden, in al Zijn werken; in Zijn besluiten, in Zijn zalving, in de schepping, in Christus, in de Heilige Geest. Doch we houden daarvan af en trachten bij ons onderwerp te blijven.

Wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, als de Vader Zijn Zoon in de wereld openbaart, de Christus, de Gezalfde. Christus Jezus, met welke laatste Naam Hij in het vlees genaamd wordt en dan Zijn verhoging; hoe God Hem een Naam gegeven heeft die boven alle Naam is, opdat in de Naam van Jezus (niet de Naam 'Jezus', maar in de Naam van Jezus, dat is de Naam 'Heere', die Hij ontving bij Zijn eeuwige kroning) zich zou buigen alle knie dergenen die in de hemel, op de aarde en onder de aarde zijn. En alle tong zou belijden, dat Jezus de Heere is, tot de heerlijkheid van God de Vader. Zo is het rechtvaardigend werk, vergeving van zonden, het ontvangen in de toegerekende gerechtigheid des Vaders, aan een iegelijk die in Christus gelooft.

Zo Hem te kennen als een volkomen Zaligmaker in Zijn verdiening en bediening. Zo in Christus gerechtvaardigd, gedurig bevestigd en gerechtvaardigd te worden en almaar Christus te leren kennen in Zijn volwaardige, overvloedige en overvloeiende genoegzaamheid tot zaligheid. Zo maar voortdurend meer ontgrond te worden van alle wettische zuurdesem en op Hem te zakken, te zinken en te rusten. Hij moet wassen en ik minder worden. Almaar nieuwe schatten in Hem ontdekken, nieuwe hoogten, diepten, breedten, lengten van Hem door Wie alle dingen zijn. In de staat der vernering en de staat der verhoging als van die hemelse Middelaar, met vreugdeolie gezalfd boven Zijn medegenoten, gezalfd en zalvende,

zodat de reuk het ganse huis der kerk inwendig doortrekt. En dan mag de Kerk tienvoudig worden gerechtvaardigd: besluitenderwijze in de stille eeuwigheid, verdienenderwijze door de Heere Jezus in de volheid des tijds, toerekenenderwijze door God de Vader als *Richter* (niet als *Rechter* van Zijn volk), toepassenderwijze door de Heilige Geest, middelijkerwijze door het Evangelie, aannemenderwijze door het geloof, verklarenderwijze door de goede werken, bevestigenderwijze in de dagelijkse vergeving (H.C. vr. 60) overnemenderwijze door de Kerk en verheerlijkerwijze in de openbare aanneming der kinderen Gods. Dit alles geschiedt maar, opdat het alles Christus bekend zou maken. Ja, ons geworden door een zielzaligend geloof tot gerechtigheid. En met alle ervaring, lering, macht, ontmoeting, duizendvoudig, kan 't hele resultaat op een dubbeltje worden geschreven, namelijk Christus. En zoals een schrijver zegt: 'Met tien centen kan ik rammelen, met bevindingen kan ik drukte maken, doch met een dubbeltje, met de zalige kennis van Christus als Persoon, kan ik geen drukte maken, maar word ik een stil mens, die alleen roemt in de Heere.'

Drieëndertig jaar heb ik gepredikt, niets willen weten als grondslag dan van Jezus Christus en Die gekruisigd en ik ben het niet moede geworden om almaar goed van Hem te vertellen. Hier is een Bron, Die wordt nooit verdroogd, al verdroogt ook vaak het hart, dat ik méér op de kansel sta, denkende: Was ik er maar nooit opgeklommen, dan dat ik wilde, dat ik hier met de bazuin aan de mond mocht sterven. Maar hier is toch die rijkdom, zo, dat in Hem de Kerk nooit uitgaat en de prediker nooit een einde vindt dan in Hem. Want het is hier maar een klein beginsel dezer kennis, deze gehoorzaamheid, een ten dele, en een schat in aarden vaten, en wat zal het volkomen zijn in het aanschouwen?

Maar zelfs de aanschouwende zaligheid en verheerlijking van God is maar een klein beginsel, een afgeleide beek, voortkomende uit die rivier vol waters uit en van de heerlijkheid van Christus. Want de Zoon verheerlijkt de Vader op een oneindige wijze; oneindigheid en eeuwigheid voor oneindigheid en eeuwigheid, en de Kerk

blijft maar een kleine mooie schelp ook in de staat der heerlijkheid, waarin nochtans iets van de hele oceaan ruist.

Doch om nog een stapje verder te gaan en nog weer iets te stamelen van Hem, Die ons geworden is tot heiligmaking. Wordt in de rechtvaardigmaking de schuld der zonden volkomen weggenomen, in de heiligmaking de smet der zonde, doch ten dele. Wat een nieuwe gang van zaken, wanneer de Kerk gewaarwordt dat de smet der zonde, 't ellendig lichaam des doods gebleven is. En toch, aanbiddelijke bedenkingen des Heeren, Die alle dienende zijn om Christus te verhogen in de harten van de Kerk. Wordt de wet, als een zegel der dankbaarheid aan de ziel verheerlijkt, waartoe geschiedt dit anders als hierom, dat de ziel aan haar overblijvende zonde ontdekt wordt en aan haar ongelijkvormigheid aan de heilige wet, opdat ze bij alle ellende opnieuw en telkenmale tot Christus vluchte en in Hem ruste en als haar Heere erkenne. Opdat zij bij alle ongelijkvormigheid in de zwakke, kleine vrucht dezelve volmaakt vinde in de Heere Jezus. Alles volmaakt in Hem. En zo steeds meer *genoeg* krijgt *van* haar vrucht en meer dan overvloedig genoeg vindt in en aan de Heere Jezus.

Ach, wat is al het mijne flauw, zwak, bezoedeld, klein en wat is dit alles volkomen, rein, blijvend, onafhankelijk van eb en vloed, meer of minder, in Hem. Het gehele vruchtelijke leven is maar een afleiding en afbrenging van zichzelf en een toeleiding tot de Heere Jezus. Elke vrucht, vreze Gods, gebed, heiliging van de sabbat, gehoorzaamheid, naastenliefde, reinheid, eerlijkheid, waarheidszin, geestelijke begeerte, wat is het in en bij mij verdonkerd, verdwijnend zwak. En hoe is de ganse wet met al haar geboden en brede vertakkingen volkomen verhoogd in Hem, Wiens zoeken is in de vreze des Heeren. Die de nachten doorbracht in het gebed, Die de Heere was van de sabbat, Die alle gehoorzaamheid vervulde, de Naaste is, de Goël der barmhartige Samaritaan voor al de Zijnen. Die de hoeren maakte tot Zijn reine bruid door eigen reinheid. Die de keizer gaf, wat des keizers is en Gode wat Gods is. Die de Waarheid Zelf is, de Weg en het Leven. Wiens enige begeerte was te doen de

wil van God. Ik heb lust, o Mijn God, om al Uw welbehagen te doen en Uw wet is in het midden Mijns ingewands.

O, wat word ik moe van mezelf, moe van m'n gebrekkig leven, doch nooit moe van de overdenking van dit volmaakte leven mijns Heeren. Alle evangelische geboden leiden mijn ziel tot Christus en het Evangelie maakt Hem alles meer bekend. En dan Zijn beloften! Zijn ze niet alle ja en amen in Christus? Is niet elk van de duizenden beloften een nadere verklaring van een van de Goddelijke deugden tot hulp, tot bijstand en tot zaligheid van de Kerk, nadere verklaringen en uiteenzettingen van het 'Ik zal...' des Heeren; en zijn al die deugden niet opgeluisterd in de Heere Jezus? Almacht, wijsheid, trouw, goedheid, genade, alomtegenwoordigheid, alwetendheid, heiligheid, rechtvaardigheid, waarheid verheerlijkt in de Verheerlijkte.

Zo leidt alles tot Christus en Zijn kennis. Mozes, de wet, verdwijnt, Elia verdwijnt. Zij verdwijnen zelf en zagen niemand dan Jezus aléén. Alles in Christus, alles tot Christus. Zelfs een druppel water, die zoveel waarde had voor de rijke man in de hel, dat water, waarmee wij vaak maar knoeien en overvloedig morsen, zulk een druppel water zo duur, zo duur gekocht, dat ik soms zelfs met geen druppeltje durf te morsen, gekocht met dat dierbare bloed. Alle lijden, smart, beproeving, 't leidt alles tot Christus, zodat ik soms geen middel durf te gebruiken om mezelf ervan te verlossen. Want zou Hij een druppel willen missen van en uit die genade-drinkbeker des lijdens, die Christus zo genezend en zalig gemaakt heeft door het ledigen van de drinkbeker der smarten tot op de bodem, opdat Zijn Kerk in de drinkbeker des lijdens een drinkbeker der verlossing en der dankbaarheid bezitten zou. Alles tot Christus; alle verlies van onze liefste panden (denk aan uw geval in de afgelopen tijd) al is het tot verdoemenis, opdat Christus Zijn eer hebben zal in de grote dag; en zij een beginseltje van die godsdienst in geest en waarheid beleven zouden, die in Christus' heerlijkheid de zaligheid vindt. Wat is het leven anders als Christus, omdat Christus ons leven is en sterven ons gewin.

Ik stamel maar, ik hakkel maar, ik stotter maar. Wie zal het vertellen, wie uitspreken? Maar hoe ook? Geen werk in de ziel is zaligmakend en waarachtig als het niet dat stempel van Christus vertoont. En dan Christus tot verlossing! Ik denk aan onze dagen van oordelen en gericht en waar is een leraar, een kind van God, dat ook hierin nog een rechte toepassing weet te maken van Christus. Denk eens aan de leer van het duizendjarig rijk of het komende Koninkrijk van Christus. Waar is er nog enig licht over. Terwijl een paar honderd jaren geleden onze vaders hun licht, of beter het licht van Gods Getuigenis daarover lieten schijnen. Om maar bij onze Nederlandse oude godgeleerden te blijven, zoals Hoornbeeck, Koelman, Witsius, à Brakel, Eversdijk, Costerus, Van der Groe, à Marck, Driessen, De Moor, Alting, Groenewegen, d'Outrein, Vitringa enzovoort, terwijl ik van de Engelsen alleen Bunyan noem. Wat een licht ontvingen die mannen aangaande deze zaken ten opzichte van onze dagen en de tekenen der tijden, de toekomst van Israël en Christus' Koninkrijk, terwijl communist en gereformeerd (helaas Calvin inclusief) aan Israël alle toekomst ontzeggen. (...)

En door alle vloeken van het Oude Verbond op de Joden toe te passen en alle beloften voor Israël te stelen en op de gemeente toe te passen, en zo alles in de war te brengen. Ja, dit is wel het ergste, dat ze Christus (al is het onwetend) zo van Zijn eer zouden beroven. Want zoals het gaat in de ervaring van het persoonlijke leven, waarin gekend wordt: vrije genade voor de grootste der zondaren, zo gaat het ook in de geschiedenis der volkeren. Dat slechtste volk, dat hardnekkigste, meest wederspannige, schuldigste, vuilste, diepstgezonkene, geworden volk, dat nergens voor deugt, dat geen cultuur heeft nagelaten gelijk de andere volkeren (Ezech. 15:1-8), dat volk, dat naar Paulus' woord (1 Thess. 2:15): alle mensen tegen is, alle mensen zoekt te verderven en onder zich zoekt te brengen en te verderven. Dat volk dat (personen buitengelaten, want het gaat om het karakter van het vleselijk Israël) alleen geschikt voor de bedriegingen van het groot kapitaal. Dat volk dat nergens toe deugt, deugt alleen voor vrije genade. Gelijk het hout van de wijnstok tot

geen enkel werk gebruikt kan worden, maar alleen geschikt is tot vrucht dragen, zo is dat ongeschikste, allerondeugenste volk alleen geschikt voor genade, en om vrucht de Heere voort te brengen door genade.

En daarom heeft God Zijn volk niet verstoten, al zijn ze vijanden aangaande 't Evangelie, ze zijn beminden om der vaderen wil. En zo zal Israël tot verbazing van alle tempelbouwers eenmaal verhoogd worden op de top der bergen, als de Heere Zijn volk zal wederbrengen naar Sion, als uit Sion de wet zal uitgaan en des Heeren Woord uit Jeruzalem. Als Christus Koning zal zijn op de troon van Zijn vader David tot in eeuwigheid. Als Christus Zichzelf zal verheerlijken, als de Verlosser tot Sion komen zal tot grootmaking en verheerlijking Zijner soevereine, oppermachtige, koninklijke genade. Als de Heere aan Sion verrekenen zal zijn over dat allergemeenste, goddelooste van alle volkeren. En zo zal Israëls behoudenis ook als het leven zijn uit de doden voor de vervallen, dodige, geesteloze christelijke kerk onzer dagen.

Ach, ach, wat is Gods arme volk donker in deze dingen. Voor alle bijzondere omstandigheden is er een belofte van Christus' bijstand en heerlijkheid voor Zijn Kerk en de troostbeloften, inzonderheid bedoeld en gegeven voor onze dagen, liggen begrepen in de belofte van deze eer van en voor Christus. En nu is de duivel, de mensenmoordenaar van den beginne, die veel meer werk doorziet als wij mensen, gekomen, de duivel, die altijd bezig is om met zijn vuile bokspoten het zuivere water van Gods vertroosting uit de beloften te vermodderen. Nu is de duivel afgekomen om dit hemels onderwijs, dat helder scheen in de eerste eeuwen der apostelen en na-apostolische kerk, dat heerlijk oplichtte in de bloeitijd onzer vaderen (zie boven), verdacht te maken, door die Waarheid inzonderheid in atheïstische kringen te doen opkomen, zodat Gods kinderen weigeren getroost te worden, en er geen profeet meer overgebleven is en niemand weet hoe lang.

Ik meen dat ik u in een mijner vorige brieven hiervan al eens iets medegedeeld heb van de weg, waarin het de Heere behaagde mij

deze evangelische waarheid te ontdekken. U kunt die weg trouwens lezen in Openbaring 1:17: als doodgevallen vanwege de heerlijkheid van Christus, in doodsbenauwdheid vanwege de belofte Zijner heerlijkheid voor deze aarde, als doodgevallen aan Zijn voeten, legde Hij Zijn rechterhand op mij en vertoonde mij de dingen, die haast geschieden moeten.

Vriend Jonker, wat lieve, lagere school, die leerschool in de kennis van de Heere Jezus. Wat troost, wat bemoediging, wat opbeuring, inzonderheid in onze dagen, als Hij ons meer en meer wordt tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing.

En zo zouden we kunnen doorgaan, doch ik wil voor 't ogenblik eindigen.

Aan allen hartelijke groeten aan u tezamen,
uw toegenegen vriend, J.H. Koster

- BRIEF DERTIG -

Maartensdijk, 7 januari 1946

Vanmorgen mochten wij uw brief, bevattende uw hartelijke gelukwensen bij de aanvang van 1946 ontvangen. En nu haast ik mij om uw brief te beantwoorden en ook van onze zijde onze goede wensen te doen toekomen. Ja, het jaar '45 is ook al weer verjaard. Hier beneden verjaart alles, schulden verjaren, misdaden verjaren. Maar voor de Eeuwige is er geen verjaren, dan in Christus, want in Hem is de eeuwigheid, opdat wij zouden behouden worden. En alle schuld en zonden zijn op Hem gelegd en Hij heeft dat alles voor de Zijnen weggenomen. En nu is de dag der wrake voor de Kerk voorbijgegaan en het jubeljaar van het eeuwig welbehagen is aangebroken. En nu zijn alle schulden verjaard en alle misdaden, en allen, die geen Goël, geen Borg en geen Losser hebben, voor die is de Heere Zelf de Losser.

Want dat grote jubeljaar werd aangekondigd op de grote Verzoen-

dag: dan bliezen de priesters in de tempel op de bazuinen om de aankomst van Jehova te melden. En dan is er voor de Kerk verjaring van alle schuld, omdat de grote Middelaar met Zijn eigen bloed betaald heeft en zo een eeuwige verlossing heeft aangebracht.

Want zo is de Heere Jezus ingegaan in het hemelse heiligdom, niet met handen gemaakt, niet met het bloed van stieren en bokken, maar met Zijn eigen bloed. En uit dat heiligdom zendt Hij Zijn Geest en Zijn gezanten om dat jubeljaar te verkondigen.

En zo wordt dit ook nog aan ons verkondigd. Mochten wij nu maar geen helper meer hebben, doch bezwaard zijn door schuld en zonden. O, wat zou dat bazuingeclank ons lieflijk in de oren klinken, naar het woord in Psalm 89: 'Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent; o HEERE, zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen.'

Hoe gaarne zou ik daar nog eens in Monfoort over willen prediken, en met de mensen erover willen spreken, maar het huiswerk duurt nog steeds voort, en wanneer zal het einde zijn?

Gelukkig is het Woord Gods niet gebonden en dat kan nooit gebonden worden. Ja, wij hebben wel gehoord van de kerkelijke moeilijkheden in Monfoort. En het is overal twist en verwarring, en dit zal nog wel veel groter worden. Ik verlang wel eens naar het einde, het is vaak alsof de Heere met Zijn Geest geweken is.

De Heere zegt tot Baruch: 'Zie, wat Ik gebouwd heb, breek Ik af, en wat Ik geplant heb, ruk Ik uit (...) Maar Ik zal u uw ziel tot een buit geven in alle plaatsen, waar gij zult heentrekken.'

En dat is de hoofdzaak voor u en voor mij en voor ons allen, die Hem verwachten. Ik eindig met de hartelijke groeten aan allen.

Uw dw. vriend, J.H. Koster